

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXII. (16)

No. (števil.) 30

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

25. julija 1963

KAREL MAUSER:

Jasna beseda

K obiskom kulturnikov in kulturnih skupin iz domovine je pisatelj Karel Mauser v „Ameriški domovini“ povedal naše načelno stališče. Radi aktualnosti objavljamo članek v celoti.

Slovenska izseljeniška matica mora po besedah njenega predsednika storiti vse, da bodo slovenski izseljenci po svetu v stalnem stiku z domovino in da bodo zagovarjali njeno politiko. V ta namen naj bi jih od časa do časa obiskovali književniki, ki naj bi jih seznanjali z novo slovensko literaturo, in kulturne skupine, ki naj bi jim posredovale dosežke na drugih umetniških poljih. Vse tiste, da je Slovenska izseljeniška matica v Ljubljani pričela izvrševati svoj načrt. V kratkem pride na obisk pisatelj Anton Ingolič in za jesen je napovedan koncert Slovenskega okteta. Zdi se mi prav, da odkrito povemo svoje mnenje o teh kulturnih obiskih. Izseljeniški matici v Ljubljani in prav tako predstavnikom jugoslovanskega režima med nami.

Kulturno življenje je dobrina, ki jo moramo meriti s čistostjo namena. Čim manj je odvisna od političnih pretenzij raznih klik, lepša je in lepše se razveta. Kadar pa jo nek režim porablja v svoje namene, kadar služi za trojanski konj, kakor je to zdaj v načrtu pri komunističnih oblastnikih doma, je naša dolžnost, da povemo svoje načelno stališče brez ozira na levo ali na desno. Rad bi spomnil Izseljeniško matico in uradne jugoslovanske predstavnike tukaj na nekaj stvari, ki so v očitem nasprotju s kulturnim delom, ki naj bi ga med nami opravili posamezni kulturni odposlanci in kulturne skupine.

Kje je bil pisatelj Anton Ingolič in društvo slovenskih pisateljev takrat, ko je izšla v prvi izdaji Janeževa literarna zgodovina, iz katere so bili načrtno izbrisani vsi pisatelji in pesniki, ki niso soglašali s komunističnim redom v domovini? Ali je bila to kultura?

Zakaj gotov del slovenskih pisateljev, za katere vemo, da imajo rokopise, nima možnosti teh objaviti in zakaj je bil v slavistični reviji doma celo namig, da bi jih bilo treba rehabilitirati? Ali je to kultura?

Zakaj nobeno delo emigrantskih pisateljev poslano po pošti ne doseže naslovnika v Sloveniji in naslovnik v najboljšem slučaju — če je bila knjiga odpisana priporočeno in zavarovano — dobi samo sporočilo, da je toliko in toliko gramov tiskovin bilo zaseženih? Ali je to kultura? Zakaj ne pridejo v domovino niti publikacije celovške Mohorjeve družbe niti večernice z navadno kmečko povestjo? Ali je to kultura? Zakaj se plenijo celo listi z nabožno literaturo, da omenim samo „Duhovno življenje“ in „Katoliške misijone“? Ali je to kultura?

Zakaj v petnajstih letih v domovini še niti enkrat niso registrirali kulturnega dela tiste slovenske emigracije, ki sicer jugoslovanskemu režimu ni ljuba, pa izdaja kvalitetno literarno revije in knjige, ki po kakovosti domače celo presega? Ali je to kultura?

S kakšno pravico nam v svoji nekulturi pošiljate kulturnike? Tisti, ki hočete z molkom preko kulturnega dela svojih nasprotnikov, dokazujete samo dvojce:

Prvič, da v svojem izražanju niste svobodni, in drugič: da je vaše kulturno delo postalo samo privesek političnih načrtov in gola propaganda za socialistični in komunistični red doma. Ne čudimo se, da je zlasti v prvih letih žirija že v naprej dobila ime tistega pisatelja, ki mora biti nagrajen.

Namen čistega kulturnega dela je, napraviti človeka boljšega, svetlejšega in plemenitejšega. Namen pa, ki ga je izrazil predsednik Slovenske izseljeniške matice, je političen prestiž in za tako kulturo mi nismo in ne bomo in prosimo vas, da nas ne nadlegujete, da bi za take „kulturne“ prireditve delali kakršnokoli propagando. Kdor se boji kulturnega dela svojega nasprotnika in mu pleni knjige, ta ni daleč od mentalitete tistih, ki so nam slovenske knjige v letu 1941 kurili.

Mnogo boljše je, da smo si na jasnem, kje stojimo, kakor da bi nekdo med nami v kalnem ribaril. Mi ljubimo svoj jezik, pišemo brez honorarjev in brez nagrad, spoštujemo in cenimo slovensko pesem, — toda ne nasedamo

sladkim besedam kulturnikov doma. Preveč imamo že dokazov, kaj hočejo in po kakih poti hočejo. Na tej poti nas ne boste našli.

Kadar bo knjiga slovenskega emigrantskega pisatelja po pošti prišla v roke naslovniku doma tako, kakor pridejo v naše roke vaše knjige, tovariši pisatelji, tedaj pošljite med nas svojega zastopnika. Kadar pošta doma ne bo plenila nabožnih revij, kadar bodo šle v našo domovino knjige celovške Mohorjeve družbe, tedaj pridite in pridigujte o kulturi in njeni delavnosti. K-

PREPAD MED MOSKVO IN PEKINGOM

Po dveh tednih tajnih pogajanj med ZSSR in rdečo Kitajsko je kitajska delegacija 20. t. m. odpotovala iz Moskve v Peking, ne da bi med obema komunističnima velikanima prišlo do sporazuma o enakem taktičnem nastopanju do svobodnega sveta.

Kitajsko delegacijo je na poslovnem banketu pozdravil Hruščov sam, nakar je odšel iz dvorane in prepustil nadaljnje poslovanje svojemu oprodi Mihašlu Suslovu, kateri je brezuspešna pogajanja ves čas tudi vodil.

O pogajanjih niso ne sovjeti ne Kitajci izdali nobenega poročila, pač pa so se vsak v svojem tisku začeli z obnovljeno silo napadati.

KITAJCI OBTOŽUJEJO

Kitajci so obtožili sovjete, da sabotirajo gospodarski in tehnični razvoj Kitajske, ker so odpoklicali vse tehnike prav tako pa tudi odpeljali skoro vse tehnični material, zlasti, kar ga je v zvezi z izdelovanjem atomske bombe. Kitajska tudi ne bo prenehala z „osvobodilnimi vojnami“, ki jih vodi in jih še namerava razplameti v Aziji ali kjer koli v „kapitalističnem svetu“. Hruščove izjave o nevarnosti atomske vojne „samo sejejo zmešnjavo in zastrupljajo človeško mišljenje“, kajti „človeštvo kljub temu, če bi kapitalisti sprožili atomsko vojno, ne bo uničeno. Če bodo kapitalisti sprožili atomsko vojno, kaj naj storijo komunisti? Je povsem jasno, da imamo dve možnosti: ga uničiti, ali pa se ustrašiti žrtev in odločno se zoperstaviti kapitalizmu in klekniti pred njim. Nekateri mislijo, da bo z atomom uničeno vse človeštvo. V resnici pa tako govorjenje cika na grožnjo, da ni druge možnosti, kakor kapitulirati pred kapitalistično silo.“

Kitajci so nadalje obtožili Amerikance, da hočejo s sovjeti skleniti atomski sporazum zato, da bi onemogočili drugim državam izdelovanje atomske bombe.

SOVJETI ODGOVARJAJO

Za sovjete je Kitajcem na vse te napade pred dnevi odgovarjal Hruščov sam na banketu, ki ga je priredil v čast madžarskemu komunistu Kadarju. Hruščov je napadel Kitajce, da ga hočejo zahrbtno spraviti z oblasti, istočasno pa je dejal: „Vzel sem oblast, ne da bi jo obdržal z vsemi sredstvi. Če ljudje ugotovijo, da vladam napačno, potem jim je treba dati pravico, da me odstranijo in si izberejo drugega.“ Hruščov je tudi dejal, da bi sovjetski narodi, če bi jim bilo dano na izbiro, izbrali njegov in ne Maocetrngov program. „Kitajci pravijo, da je treba začeti vojno ter da bodo na truplih zgradili boljše družbo. Kdo pa bo ostal živ za to boljše družbo?“ se je glasno vprašal Hruščov. V svoji živčnosti se je v govoru dvakrat izgubil v besedilu, tako da je glasno zahteval od poslušalcev, naj mu pomagajo iz zagate.

Nadaljevanje razgovorov za razorožitev v Moskvi

Pogajanja med ZDA, Anglijo in ZSSR o prepovedi atomskih poskusov na suhem, v atmosferi in na morju, ki jih za sovjete vodi Hruščov, za Amerikance Harrimana, za Angleže Heilsham, so vse dni potekala — tako so trdili delegati — v prijateljskem in op-

dar boste registrirali koncertne nastope tudi naših zborov, tedaj pridite in pojte. Dokler pa brez protesta slovenskih kulturnih delavcev doma pošta pleni dela naših kulturnih delavcev, dokler naše kulturno delo s svojim molkom v strahu tajite, dotlej ne hodite pred naš prag. Znalci smo pisati in peti brez vas tudi doslej.

Trojanski konj vašega poslanstva nas ne bo preslepil. Nikogar ne sovražimo, toda načelnega odnosa do kulture ne bomo spremenili, kakor ste ga v doma. Nam je kulturno delo čisto, neumazan odnos do lepote. Vam je — vem, da mnogim proti njihovi volji — ščit za vse nekaj drugega. In tega ne maramo. Kultura ni politika, najmanj pa še taka kakor je danes doma.

Čisti računai so najboljši računai!

ODPOVED NENAPADALNE POGODBE

Zahodni diplomati v Moskvi so od komunističnih diplomatov tudi izvedeli, da je ZSSR zagrozila Kitajski odpoved medsebojne obrambne pogodbe, ki sta jo Peking in Moskva sklenili leta 1960. Hruščov da je vedno bolj zaskrbljen, da bo kitajska bojaželjnost pripeljala do vedno pogostejših in večjih vojnih spopadov na Daljnem vzhodu, v katere pa ZSSR ne bo mogla biti potegnena. ZSSR da bo pogodbo odpovedala takoj, čim bo prišlo do odkritega razkola med Pekingom in Moskvo. Ta razkol pa zahodnjaki vsak trenutek pričakujejo.

Zahodni diplomati ugotavljajo, da je ZSSR že v nedavni preteklosti imela težave zaradi obrambne pogodbe s Kitajsko. Doslej se ji je vedno posrežilo izogniti se nevarnostim, ki so jih povzročali kitajski vojaški podvigi, kljub hudemu pritisku iz Pekinga, da bi stotila drugače. Kot primer navajajo dobo med 1950 in 1960, ko so Kitajci napadali otočje Quemoy y Matsu. Moskva je ostala izven te zadeve, omejujoč se samo na izjave, da bo pomagala Kitajski, če bo ta neposredno napadena. Prav tako so se sovjeti držali ob strani, ko je lansko leto Kitajsko napadla Indijo.

NOVA KOMUNISTIČNA VRHUNSKA KONFERENCA

V tem vzdušju je Hruščov sklical svoje satelite na novo konferenco v Kremelj, ki je bila napovedana za to sredo. Madžarski komunist Kadar je že v Moskvi, drugi pa so prihajali v Moskvo v začetku tega tedna. Hruščov na tej konferenci namerava svoje satelite, kar jih je še ostalo, pripraviti na skupen nastop proti možnosti kitajske gospodarske in politične ofenzive. Na konferenci, po mnenju zahodnjakov, nameravajo sprejeti naslednje ukrepe: 1. začeti močno kampanjo, da bi z njo zlomili odpor vzhodnoevropskih držav do Comecona (komunističnega skupnega trga) in ga napravili za trdno povezano skupnost, podobno zahodnoevropskemu SET-u; 2. začeti akcijo med vzhodnoevropskimi državami za političsko in vojaško pripravljenost proti kitajskim poskusom infiltracije v vrste njihovih komunističnih strank.

ADENAUER: „SOVJETI PRED IZBIRO...“

Zahodnonemški predsednik Adenauer je v zvezi s sovjetsko-kitajskim sporom napovedal, da bo ZSSR kmalu morala izbirati in izbrati med prijateljstvom z rdečo Kitajsko ali pa se sporazumeti z Zahodom. „To bo ZSSR morala kmalu storiti, ker jo težijo istočasno trije veliki problemi: njen gospodarski razvoj, teža oboroževalne tekme in spor s Kitajsko.“ Označil je borbo med Kitajsko in ZSSR za „množično bitko za oblast in nadvlado“, katere rezultat bo verjetno „zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom.“

timističnem ozračju. Hruščov se je nameraval spremenil v velikega prijatelja mirnega sožitja z zahodnjaki ter na tej konferenci prve dni ni postavljajl zaprek za miren potek pogajanj.

Medtem je v Kremlju sprejel madžarskega diktatorja Kadarja ter je iz-

I Z T E D N A V T E D E M

Vojaška vlada v Ekvatorski republiki je objavila, da je prenehalo obsedeno stanje v državi. Istočasno je bilo objavljeno sporočilo, da je nova vlada naročila vrhovnemu sodišču, naj do oktobra meseca izdela novo ustavo. Prav tako je bilo objavljeno, da je nova vojaška vlada odločena voditi tako gospodarsko politiko, da bo Ekvatorska država v bodočnosti država blagostanja. Vlada naglašala, da bo pri izvajanju gospodarske politike vedno dajala prednost koristim ljudstva pred poedinici ali skupinami ljudi, pri tem pa spoštovala načela svobodnega gospodarstva in zasebne lastnine. Vlada je napovedala tudi izvedbo agrarne reforme in zmanjšanje izdatkov za javno upravo.

Prejšnji ekvatorski predsednik Carlos Julio Arosemena je v Panami izjavil, da so Amerikanci krivi za njegovo odstavitve.

Predsednik Dominikanske republike Juan Bosch je v radijskem govoru podurjal zaskrbljenost zaradi dejstva, da mu je več vplivnih vojaških osebnosti izrazilo nezadovoljstvo z njegovo vladno politiko. V tem vidu možnost priprav za državni udar tudi v tej republiki, v kateri vojaške osebnosti predsedniku že dalj časa očitajo premilo zadržanje do komunistov.

Angleška vlada je vojaške resore združila v ministrstvo za narodno obrambo.

V severozahodnem delu Italije in v delu francoske Riviere so imeli prejšnji teden močne potresne sunke in to na področju 341. km, od francoskega morskega kopaljšča Saint Tropez do Spezie v Italiji ter do Bologne in Verone. Čeprav so bili potresni sunki precej močni, človeških žrtev ni bilo; bil pa je silovit preplah med prebivalstvom, zlasti po mestih, kjer so ljudje v zgodnjih jutranjih urah kar v spalnih oblekah bežali na ulice in na morskobalo. Skoro istočasno je 640 km južno od potresnega področja začel na Siciliji z vso silo delovati ognjenik Etna. Bruhanje lave so napovedovale močne detonacije in zamolklo grmenje v notranjosti ognjenika.

Razgovori med Vatikanom in madžarsko vlado glede bodoče usode kardinala Mindszentyja in odnosov med Sv. stolico ter Madžarsko se nadaljujejo.

koristil to priliko, da je na banketu v dolgem govoru postavil zahodnjakom vrsto predlogov „za zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom“, ki so povzročili na Zahodu veliko presenečenje. Hruščov je namreč predlagal:

1. Tuji inspektorji naj bi imeli na sovjetskih letališčih, železniških postajah, cestah in v pristaniščih svoje postojanke, da bi tako mogli pravočasno opozoriti na sleherno koncentracijo sovjetske vojske. Taki inspektorji naj bi bili postavljeni tudi po zah. državah.

2. Inspektorje naj bi izmenjali tudi v Zahodni Nemčiji ter v Vzhodni Nemčiji ter naj bi kontrolirali premike zavezniških in sovjetskih čet.

3. ZSSR je tudi pripravljena pogajati se za zmanjšanje števila zasedbenih čet v obeh Nemčijah.

4. ZSSR se hoče z zahodnjaki sporazumeti tudi glede prepovedi atomskih poskusov pod zemljo, ki ni vključena v sedanja pogajanja.

6. ZSSR hoče z zahodnjaki skleniti nenapadalno pogodbo, po kateri bi se članice NATO in članice Varšavskega pakta odpovedale napadalnim namenom.

Na vse te predloge, ki so kar deževali iz Hruščovih ust, zahodnjaki odgovarjajo, da pravzaprav niso novi, ker da so jih bodisi Hruščov bodisi zahodnjaki v zadnjih petnajstih letih že predlagali v tej ali oni obliki. Toda nikdar doslej Hruščov zanje ni kazal zanimanja ali pa jih je skušal izkoristiti izključno za ZSSR. Toda tudi danes zahodnjaki še ne morejo resno jemati v poštev Hruščovove naklonjenosti zaveznikom, ker, tako menijo, ga sili k temu njegov spor z rdečo Kitajsko in strah pred razkolom, ki grozi komunističnemu taboru.

K vsem tem Hruščovim predlogom je treba dodati še predlog njegovega zunanega ministra Gromika glavnemu tajniku ZN U Thantu, kateremu je

Po nekaterih poročilih so že baje tako napredovali, da je pričakovati, da bo kardinal Mindszenty v kratkem zapustil ameriško veleposlaništvo v Budimpešti in odpotoval v Rim, kjer mu bo papež določil novo delovno področje. Drugi viri pa navajajo, da so napovedi o skorajšnjem potovanju kardinala Mindszentyja v Rim še preoptimistične.

Češka uradna agencija Č.T.K. je objavila, da je češka komunistična vlada izpustila na svobodo tri katoliške škofe, ki so bili obsojeni na večletne zaporne kazni. So to msgr. Josef Hlouch, škof v Čeških Budjevicah, msgr. Štefan Trohla, škof v Litomericah in msgr. Zvřel Otčenášek, apostolski administrator v Kraljevem gradu. Poročilo omenjene agencije prav nič ne omenja usode praškega nadškofa msgr. Berana.

Nikita Hruščov bo avgusta meseca prišel na štirinajstdnevne počitnice v Titovo Jugoslavijo, kjer mu že sedaj pripravljajo velike sprejeme po vseh mestih, ki jih bo obiskal. Med drugimi slavnostmi je v Beogradu že napovedana skupna slavnostna seja vseh poslanskih zbornic v čast Hruščovu, na kateri bo predsednik sovjetske vlade tudi govoril. Pred Hruščovom bo prišel na obisk v Jugoslavijo tudi vodja madžarskega komunizma Janoš Kadar. Nekateri pa ne izključujejo možnosti, da bo Kadar prišel na obisk v Beograd prav časa, ko bo v Jugoslaviji „na počitnicah“ Hruščov in bi bila tako v Beogradu odnosi na Brionih istočasno konferenca predsednikov treh komunističnih držav odnoso vlad t. j. Tita, Hruščova in Kadarja.

V Portugalski Gvineji so začeli nastopati domači gverilci proti portugalskim oblastem.

V Siriji je 18. t. m. izbruhnil upor s sedanjim socialističnim režimom Bahtistov nezadovoljnih civilnih in vojaških skupin. V Damasku so bile krvave polične bitke, v katere so posegali tudi tanki in topovi. General Akim Hafez, podpredsednik vlade, minister za obrambo, šef glavnega generalštaba in vojaški viceguverner, je vstajo z železno roko zadušil, nakar so vojaška sodišča takoj 20 častnikov in civilistov, ki so jih smatrali za glavne upornike, obsodilo na smrt in smrtne obsodbe dalo tudi takoj izvršiti.

pred nedavnim poslal pismo, v katerem predlaga, naj bi se leta 1965, za 20-letnico obstoja ZN sestali predsedniki vseh držav članic na supervrhunsko konferenco v New Yorku. Prav tako v pismu Gromiko sporoča U Thantu, da je ZSSR pripravljena sodelovati pri proslavah „Leta mednarodnega sodelovanja“, ki ga ZN pripravljajo za leto 1965. Gromiko v pismu pravi, da je treba to leto končati „z vsemi kolonialnimi sistemi“, ustanovljenimi v Evropi, Aziji, v katerih ne bi bilo atomskega orožja ter normalizirati svetovno trgovino „brez umetnih ovir na podlagi medsebojnega dobička in enakosti“.

Vsi Hruščovi in Gromikovi predlogi, kakor je razvidno na prvi pogled, koristijo predvsem ZSSR in njenemu bloku, ki se politično in gospodarsko ter socialno nahaja v težkem položaju, kateri se mu iz dneva v dan slabša. Glede inspektorjev zahodnjaki ugotavljajo, da jih Hruščov predlaga samo za ZSSR, ne pa za sovjetske satelite. Rad bi sklenil pogodbo z Nemčijo, da bi dobil ves Berlin in tako izrinil zahodnjake s te postojanke v sovjetskem taboru. Sklenil bi pogodbo o prepovedi atomskih poskusov tudi pod zemljo, toda ne dovolil kontrole. Rad bi sklenil pogodbo o nenapadalu, da bi svobodno rovaril z revolucijami in krajevnimi vojnami po zahodnem svetu, sklicujoč se na nedotakljivost svojega ozemlja na podlagi nenapadalne pogodbe.

O pogajanjih v Moskvi med zahodnjaki in sovjeti je spregovoril tudi papež Pavel VI. in ugotavlja, da obstaja upanje na mir med narodi in da je bilo pri pogajanjih, kakor so tekla doslej, videti mnogo dobre volje. Izjava je bila tako previdno sestavljena, da se Pavel VI. ni postavil na nobeno stran, ni pa tudi dal videza, da bi verjel iskrenosti sedanje sovjetske pripravljenosti na sklepanje sporazumov z Zahodom.

Prelat dr. Franc Grivec umrl

V letu, ko slovanski katoliški svet proslavlja 1100letnico, odkar sta prišla oznanjat nauk kat. cerkve med slovanske narode sv. brata Cirila in Metoda ter med njimi vstati tudi kulturno poslanstvo, je v Ljubljani umrl eden najboljših poznavalcev njunega dela, neumorni pobornik zedinjenja ločenih bratov vseučiliški profesor prelat dr. Franc Grivec. Ure njegovega življenja so se iztekle po daljši boleznii na njegovem domu v slovenski prestolnici.

Pok. prelat dr. Grivec se je rodil 19. 7. 1878 v Velikem Lipovcu pri Žužemberku. Gimnazijo je študiral v Ljubljani. Že v srednješolskih letih se je živo zanimal za rusko, pozneje pa tudi za češko književnost. Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovje. V mašnika je bil posvečen leta 1901.

Iz Ljubljane je odšel nadaljevati bogoslovne študije na teološko fakulteto v Innsbruck, kjer je bil leta 1905 promoviran za doktorja teologije. Po vrnitvi v domovino je bil eno leto kot kaplan v dušnem pastirstvu v Dobu pri Domžalah, nato so ga na predstojniški poklicali v Ljubljano in ga imenovali v ljubljanskem semenišču za študijskega prefekta (1906–1916). Naslednjega leta je začel tudi že predavati filozofijo in osnovno bogoslovje na ljub. bogoslovju. Od leta 1916 do 1919 je bil redni profesor omenjenih predmetov, tega leta je pa bil imenovan za rednega profesorja vzhodnega bogoslovja na zagrebški univerzi, leta 1920 pa za rednega prof. teološke fakultete na ljub. univerzi, kjer je bil večkrat tudi dekan te fakultete.

Za svoje 45-letno znanstveno delovanje je rajni prelat dobil številna cerkvena in svetna odlikovanja. Tako je bil že leta 1925 imenovan za papeškega hišnega prelata, postal častni doktor Karlove univerze v Pragi, prvi svetovalec olomuške nadškofije itd.

Pogreb zaslužnega znanstvenika in pobornika za združitve ločenih bratov in cerkva je bil v petek, dne 28. junija v Ljubljani.

Znanstveno delo, ki ga je opravil rajni prelat dr. Grivec v svojem življenju je izredno. Kot dober poznavalec ruske in češke literature je v prvih letih svojega znanstvenega dela napisal knjige in razprave, ki so še danes aktualne. Tako med drugim Ruski realizem, Mističen svet s češkega Parnasa, Gogolja va duša. Zatem se je posvetil pretežno bog. znanosti. Baval se je zlasti v vzh. vprašanju, t. j. z vzhodno cerkvijo in vprašanju cerkvenega zedinjenja. Poglobil se je tudi v raziskavanje dela sv. Cirila in Metoda. Sadovi tega študija so naslednje razprave in dela: Ideja cirilmetodijska (brošura izšla tudi v češčini), Pravoslavje (češki prevod), Cerkevno prvenstvo in edinstvo po bizantinskem pojmovanju (češki prevod), Cerkev, Ivan Grozni in Rim, T. H. Masaryk, Psihologija spreobrajenja. Apologetični pomen konverzij, Vl. Solovjev, Dostojevskij o pravoslavju in katolicizmu, Nova kulturna orientacija, Slovansko bogoslužje, Vzhodno cerkveno vprašanje (hrvaški in češki prevod), Pravovernost sv. Cirila in

Metoda, Boljševiška brezbožnost, De unione con Rusia conatibus (izšlo v Pragi), Viri teologije sv. Cirila in Metoda, Vl. Solovjev i biskup Strossmayer (ruski prevod), Slovanska apostola sv. Ciril in Metod (knjiga prevedena v češčino, nemščino in polščino), Pomen sv. bratov za slovensko zgodovino je prelat poudaril zlasti v svoji veliki knjigi „Knez Kocelj“. Izdal jo je leta 1938. Prav tako v svojem naslednjem delu „Zarja stare slovanske književnosti“, ki je izšlo v Ljubljani med vojno leta 1942. Za mednarodni svet je svoja dognanja o delu in življenju sv. Cirila in Metoda strnil v nemško pisano knjigo „Konstantin und Method“, ki je izšla leta 1960 v Wiesbadnu, vire o njej je pa izdal v latinsko pisanem delu „Constantinus et Methodius“, ki je bilo objavljeno leta 1960 v Zagrebu. Za letošnje cirilmetodijsko leto je pa pripravil za Mohorjevo družbo v Celju poljudno znanstveno delo „Sv. Ciril

in Metod“. Med zadnja Grivčeva dela spadajo tudi njegove šmarnice: Sv. Ciril in Metod — Marijina častilca.

Razen tega je sodeloval pri ustanovitvi in uredništvu mednarodnega teol. časopisa Slavorum litterae theologicae, pri organiziranju velehradskih shodov, pri proučevanju vzhodnega vprašanja, pri ustanovitvi in organizaciji Apostolstva sv. Cirila in Metoda med Slovenci in Hrvati, pri organizaciji Bogoslovne akademije in njenega organa Bogoslovnega vestnika. Leta 1925 je organiziral mednarodni shod za študij vzhodnega bogoslovja v Ljubljani.

To je zgodeč in seveda zelo nepopolen pregled del in razprav, ki jih je napisal in izdal prelat dr. Grivec. Bil je ne samo v domovini, ampak tudi v mednarodnem svetu priznan strokovnjak za vzhodna vprašanja, ki je užival mednarodno priznanje in sloves. Njegova smrt je zato velika izguba ne samo za slovenski, ampak tudi za mednarodni znanstveni svet.

Pogreb nadškofa Antona Vovka

Po smrti nadškofa Vovka dne 7. julija so njegovo truplo položili na mrtvaški oder v škofijskem dvorcu, kamor so ga prihajale kropiti množice vernikov vse do pogreba dne 10. julija popoldne.

Pred pogrebom na Zalah je bilo slovesno mrtvaško opravilo v stolnici, nato so pa krsto prepeljali na pokopališče k Sv. Križu.

Točno ob 4 se je z žal začel pomikati žalni spreved. Na obeh straneh ceste so bile velike množice ljudstva, v sprevedu pa je škofa-mučenika spremljalo na njegovi zadnji zemski poti 8 škofov, za njimi pa nad 400 duhovnikov in redovnikov ter dolga vrsta ljudstva.

Pogrebne obrede je opravil zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper, ki je imel tudi poslovilni govor. V njem je pozival slovenske vernike, naj žive po nauku, ki ga je učil umrl nadškof. V imenu slovenskih škofov in duhovnikov je pa govoril ginljive besede, umrlemu nadškofu v slovo mariborski škof dr. Maksimilijan Držetnik.

Ko je pel zbor bogoslovcev žalostinko, so začele pokrivati krsto s truplom pok. nadškofa Vovka prve kepe domače

grude v grobu zraven zemeljskega počivališča nadškofa Jegliča in ostalih umrlih duhovnikov.

Pred smrtjo je nadškof Vovk izrazil željo, naj bi zanj ob smrti ne kupovali venca.

Verniki so to njegovo željo upoštevali in res ni bilo nobenega venca. V krsti je bil ob nogah samo šopek rdečih nageljnov. Z njim so mu verni Slovenci hoteli simbolično izraziti vse spoštovanje, ljubezen in hvaležnost za vse trpljenje, ki je spremljalo vse njegovo nadpastirsko delo med Slovenci in sedanjimi komunističnimi oblastniki.

Namesto venca je sedanja kom. republiška oblast naklonila ljubljanski nadškofiji znesek 400.000 dinarjev (nekaj nad 90.000 pesov ali nekaj nad 600 dolarjev, op. u.). Vsekakor bi lepše spomnila spomin umrlega nadškofa, če bi s svojim materialističnim brezbožnim sistemom ne delala več ovir oznanjevanju in širjenju nauka kat. Cerkve, kot je to delala ves čas Vovkove nadpastirske delavnosti med Slovenci in tako omogočila začetek moralnega reševanja slovenske mladine.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Pred sestankom volilnih kolegijev. Prihodnji teden v sredo (31. julija), se bodo v Buenos Airesu in v prestolnicah 22 provinc sestali volilni močje za izvolitev predsednika in podpredsednika republike.

Prejšnji teden se je položaj v posameznih strankah že toliko razjasnil, da je izvolitev predsedniškega ter podpredsedniškega kandidata ljudske radikalne stranke dr. Arturja Illije in dr. Karla Peretta zagotovljena, kajti ljudski radikali so si zagotovili potrebno število manjkajočih glasov do absolutne večine 239 pri drugih strankah.

Tako so se zaupniki državne federacije sredinskih strank odločili glasovati za izvolitev za predsednika republike dr. Illije in za podpredsednika dr. Pe-

retta. Za protiuslugo bodo ljudski radikali glasovali za izvolitev demokratiških in konservativnih guvernerjev v provincah, v katerih so dobili največ glasov. Tudi zaupniki krščansko-demokratske stranke so sklenili podpreti ljudsko radikalno stranko v volilnem kolegiju. Prav tako vodstvo demokratske socialistične stranke, ki jo vodi prof. dr. Ghioldi, tako je dosežena absolutna večina 239, ki je potrebna za izvolitev predsednika in podpredsednika republike, kajti ljudski radikali imajo sami 167 volilnih moč, Državna federacija sredinskih strank 36 z vključno štirimi glasovi avtonomistične stranke iz prov. Corrientes, ki ima dogovor z liberalno stranko za skupno nastopanje v vseh vprašanjih, ki so važna za vso državo,

kršč. demokrati 25 glasov in demokrati-socialisti 11. Skupno torej 239. Razen tega so predstavniki Federacije strank iz notranjosti države, ki ima v volilnem kolegiju 47 glasov, sklenili, da bodo vsaj nekateri, če že ne vsi, glasovali za izvolitev dr. Illije in dr. Peretta, ker jim je vodstvo radikalne stranke dalo zagotovilo, da bo nova vlada po provincah spoštovala pri volitvah izraženo ljudsko voljo. Se pravi, da jim bo prepustila vodstvo tistih provinc, v katerih se je uveljavila katera od strank iz notranjosti države. Pa tudi intransigentna radikalna stranka bo v volilnem kolegiju oddala svoje glasove za dr. Illije, ne pa za dr. Peretta, ker zahteva podpredsedniško mesto zase kot druga najmočnejša stranka v državi.

Vodstvi krščansko demokratske in demokratske socialistične stranke sta izdala tudi sporočilo za javnost, zakaj sta se odločili podpreti izvolitev predsedniškega in podpredsedniškega kandidata ljudske radikalne stranke. Kršč. demokrati v svoji izjavi pravijo, da formula dr. Illija-dr. Peretta ni čisto pravi izraz ljudske volje in večine ljudstva ter tudi ne zagotovo za temeljito preosnovo, ki jo zahteva država. Odločitev zanjo je pač rezultat prisilnega izbiranja med njo in drugo možnostjo, da se „združijo reakcionarne sile“ in „še bolj liberalne“ kot je ljudska radikalna stranka, in možnostjo novega državnega udara. Toda kljub temu predstavlja zadnjo možnost, da se država takoj povrne v ustavno življenje. Po provincah imajo strankini volilni močje pooblastilo, da svoje zahtevane prilagodbe krajevnim potrebam primerno.

Končno vodstvo kršč. demokratske stranke ponavlja svojo zahtevo po prekinitvi stikov z Mednarodnim denarnim skladom, razveljavitve petrolejskih pogodb, izvajanje ljudske gospodarske politike, pregled javnega gospodarstva, kovanje krivecev za razne afeze, ohranitev proporcionalnega sistema ter ohranitev osnovnih določil zakona o združenjih.

Demokrati-socialisti pa zabrujejo, da so volitve pokazale, da nobena stranka ne more trditi, da ima večino naroda za sabo, kajti za ljudske radikale je glasovalo 25% volivstva, za intransigentne radikale 16%, belih glasovnic je bilo 15%. Zveza argentinskega ljudstva in sorodne skupine (gen. Aramburu) so dobile 14%, vse ostale skupine pa 30%. Prejšnji volilni zakon ni omogočal, da bi prihajala do izraza prava volja ljudstva, ker je slonel na večinskem sistemu. Zato stranka zahteva, da mora proporcionalni volilni sistem ostati še naprej v veljavi. Strankini volilni močje bodo glasovali za kandidata ljudske radikalne stranke samo zaradi tega, da omogočijo takojšnjo vzpostavitev ustavnega režima ter preprečijo poskuse za podaljšanje sedanjega stanja v državi ali celo kak poizkus drž. udara in uvedbe diktature.

Druga soc. stranka, argentinska socialistična stranka, bo v volilnem kolegiju nastopala s svojima kandidatom

dr. Alfredom Palaciosom in Ramonom Sorio. Pravtako bodo volilni močje Zveze argent. ljudstva in demokratske progresivne stranke glasovali za svoja kandidata, t. j. za gen. Aramburaja in dr. Horacija Thydija. Intransigentni radikali bodo svojega podpredsedniškega kandidata določili na jutrišnjem sestanku zaupnikov.

Položaj v intransigentni radikalni stranki

Politična javnost z zanimanjem spremlja nadaljnji razvoj v intransigentni radikalni stranki, t. j. v stranki, ki je bila do zrušitve dr. Frondizija kot predsednika vladna stranka. Na julijske volitve je šla razdvojena, kajti dr. Frondizi se je pridružil tistim strankam, ki so z biv. peronisti v ljudski in narodni fronti proglasili abstinenco. Volitve so pokazale, da je dr. Frondizi tokrat napačno kalkuliral, kajti dr. Alende, ki je nastopil kot predsedniški kandidat intransigentne stranke s svojo skupino je dobil pri volitvah 1 milijon in pol glasov. V Montevideu je izjavil, da bi bila stranka pri zadnjih volitvah z lahkoto dobila dva in pol milijona glasov, če bi bila šla na volitve enotna.

Za jutri imata obe skupini intransigentne radikalne stranke sklicane zbere zaupnikov zaradi določitve nadaljnega zadržanja. Prejšnji teden je bilo na delu veliko strankinih funkcionarjev, da bi v stranki znova vzpostavili enotnost. Dr. Alende pomirjenja z dr. Frondizijem ne izključuje, vendar bo njegovo besedo v stranki treba mnogo bolj upoštevati kot doslej, kajti z volitvami se je uveljavil kot močna in spretna voditeljska osebnost.

Glede bodoče vlade je pa dr. Alende dejal, da jo bo intransigentna radikalna stranka podpirala pri vseh tistih odločitvah, ki bodo predstavljale obrambo koristi ljudstva. To podporo bodo vladi dajali brez pridržkov in ne bodo delali takih napak, kot so jih delali ljudski radikali s svojim sovražnim zadržanjem do vlade dr. Frondizija. Vlada ljudskih radikalov bodo podpirali, čeprav sedaj po volitvah „zavzemajo nekako vzvišeno stališče“. Glede napovedi o prekinitvi stikov z Mednarodnim denarnim skladom in razveljavitve petrolejskih pogodb je pa dr. Alende izjavil, da zvez z Mednarodnim denarnim skladom ni mogoče prekiniti, glede razveljavitve petrolejskih pogodb pa meni, da dr. Illija po njegovi sodbi ni imel časa, da bi jih bil prebral.

Novi ukrepi vlade za pomirjenje

Vlada nadaljuje z delom za pomirjenje ljudstva in za doseg mirnega sožitja. To potrjuje izjava notranjega ministra gen. Villegasa zastopstvu Glavne delavske konfederacije, da vlada pripravlja široko amnestijo za politične in sindikalne pripornike. Več takih pripornikov je vlada že sedaj izpustila na svobodo. Razpravlja tudi o možnosti ukinitve obsednega stanja, ki je še vedno v veljavi. Vlada je tudi (Nadaljevanje na 4. strani)

J. PIRNAT:

Ob 50 letnici prve slovenske mature

Naj mi blagovoli bralec oprostiti, če se šele sedaj spomnim osebnosti prvega gimnazijskega ravnatelja dr. Janeza Gnidovca in našega profesorja latinščine v višji gimnaziji. Kar bo tu sledilo o njem, je vse premalo. Zaslužil bi celoten življenjepis. — Doma je bil iz Ajdovca pri Žužemberku. Študiral je klasične jezike na dunajskem vseučilišču. Škof Anton B. Jeglič skopri ni mogel poiskati bolj gorečega, pa tudi visoko izobraženega moža od njega. Obvladal je latinščino tako temeljito, da je pri obilici svojih poslov lahko prihajal večkrat docela nepripravljen v šolo. Za razmeroma lahkim Caesarjem smo v peti šoli dobili v roke Livija in brali prvo in nato XXI. knjigo o Hanibalovem pohodu preko španije čez Alpe v Italijo. Spominjam se, kako smo se za pripravo na njegovo uro zbirali pri pultu kakega boljšega latinca in se pogosto zastoj mučili z dolgimi in težkimi periodami. Bili smo ravedni, kako bo to ali ono razrešil ravnatelj. Pa je sedeč za katedrom samo za hip naslonil glavo med ozeble prste obeh rok (saj je navadno prihajal naravnost iz silno mrzle kapele): „No, kdo je razumel?“ Takrat se navadno ni oglasil nihče. On pa je začel pri subjektu, našel predikat kje na sredi strani in kar hitro razmotal umetno zavozlani voz. Ni šaril z dvojkami in vendar nam je znal s spretnim izborom iz klasikov Vergilja, Cicero, Plinija, Tacita, Horaca vcepiti ljubezen do svojega predmeta. Ne le pri pouku,

ampak tudi izven šole — bil je hkrati tudi rektor zavoda — ga je vodila nežna ljubezen do mladine. Imel je navado klicati študente v svoje stanovanje, zlasti tedaj, če je zvedel, da je kdo napravil kako nerodnost ali je jel od-povedovati v kakem predmetu. Iz njegove besede ni ob takih prilikah zvenela trda strogość, ampak velika očetovska skrb za naše duše.

V takih razgovorih nam je vselej priporočal češčenje Matere božje in pogosto obhajilo. Ko mi je v štirinajstem letu umrl oče, se imam Bogu posebej za to zahvaliti, da mi je poslal v osebi ravnatelja Gnidovca drugega, še boljšega očeta. „Če smo se prefekti pri konferenci pritožili zoper tebe — tako mi je pravil kasneje eden njih —, nismo nič opravili.“ Kar sam je prevzel nalogo, da me posvari. Najbolj sem se začudil, ko mi je v poletnih počitnicah leta 1912 poslal na dom 20 kron za povtovanje na Dunaj na svetovni evharistični kongres. Bil je to zame, sedemnajstletnega fanta, izreden življenjski dogodek.

Leta 1919 pa je dr. Gnidovca zvrabil božji klic iz zavoda na drugo polje. Kot navaden novinec je vstopil v kongregacijo lazaristov in se v njihovi hiši v Ljubljani začel pripravljati za misijonsko poslanstvo. Sv. oče Pij IX. ga je imenoval za škofa v Skoplju. Tam se je popolnoma predal misijonskemu delu med katoličani, raztresenimi po širni Macedoniji. Škof Jeglič, ki ga je vedno

visoko cenil, je rekel nekoč enemu njegovih duhovnikov: „Svetega škofa imate. Veseli bodite!“ Ni pretiraval. Le redko srečavamo v življenju svetnike. Če sem kedaj katerega srečal, je bil to J. Gnidovec.

Od tretjega razreda nadalje noter do mature, naš je spremljal v pouku grščine profesor Anton Koritnik. Tudi on je študiral na Dunaju. V nižji gimnaziji nam je s primerno strogostjo zgradil trdno podlago iz oblikoslovja in besednega zaklada. Tedaj je še prihajal navadno v razred z mrkim obrazom. Postavil se je tik pred plo klop. Z njemu lastno psihološko sposobnostjo je že v začetku ure odkril, če je kdo prišel nepripravljen. Ako se je takemu pri prestavljanju ali v slovnici ustavilo, tedaj je umolnil tudi on. Nastala je v razredu tesnoba tišina. Nihče se je ni drznil zmotiti s prišepetavanjem. „Sedi! — Nadaljuj N.“ To je bilo vse. Tako je mogel brez truda vzdrževati pazljivost in disciplino. Dosegel je hkrati, da so v višji gimnazijo prišli le tisti, na katere se je mogel zanesti, da z njimi ne bo imel posebnih težav. Da bi nam pa olajšal študij Homerja, je spisal komentar in slovarček k številnim spevom Iliade. Za študij ostalih klasikov pa smo imeli doma na razpolago obširen grško-slovenski slovar, ki ga je obenem z latinsko-slovenskim z ogromnimi stroški založil škof Jeglič. To je njegova neprecenljiva zasluga za znanost.

V višji gimnaziji pa nam je postal Koritnik več kot vsakdanji profesor. Znal nam je prikazati lepoto Homerjeve poezije tako, da smo se radi tudi

na pamet učili zveneče odlomke iz Iliade.

„No Schrems Edmund, bi mi morda tudi ti znal navesti kak primeren citat ali rečenico?“ Fant si je domisljal, da si sme dovoliti na račun profesorjeve naklonjenosti, ki jo je vžival, drobno šalo, je brž vstal in znil: „Teknon, te pie oion!“ (Na, sinko pij vino!) K. namreč ni bil prevelik prijatelj abstinence. Začutil je ost. in fanta ošinil z ostrim pogledom. Ta pa je brž popravi: „Teknon, ti klaiéis“ (Sinko, čemu jočeš?) in zdrdral nekaj nadaljnjih heksametrov, tolažljivih besed Ahilove matere na sina Ahila. Profesor mu je rahlo zapretij s kazalcem: „Naj bo! A pazi, da me bo tebi veljalo: Teknon ti klaiéis!“

Koritnik nam je bil tudi vzgojitelj iz grških klasikov. Znal je izbrati iz Demostena, Platona in Aristotela tekste, ki so vsebovali globoko življenjsko modrost; iz Sofokleja in Evripida pa nam je odkril še sedaj neprekosljivo lepoto tragedije.

Zaradi široke razgledanosti po polju grške literature, je užival naše globoko spoštovanje, zaradi naklonjenosti, ki jo je pogosto pokazal do nas, prvenecv gimnazije, pa tudi priljubljenost, kakor komaj kateri iz profesorjskega zbora.

Najmarkantnejša osebnost v profesorskem zboru pa je bil dr. Anton Breznik. Študiral je slavistiko v Gradcu, kjer so jo tedaj poučevali priznani strokovnjaki. Spominjal se jih je z velikim spoštovanjem. Breznik je bil v prvi vrsti slovnodar. Prodril je v duha slovenskega jezika kakor malokdo. Poznal je pa dobro tudi druge slovanske jezike, predvsem ruščino. Kaj pogosto nam je v

šoli za razne domače izraze odkrival sorodne v tujih jezikih in zanje našel korenike prav v sanskrtu. Ker tedaj Slovenci še nismo imeli lastne jezikoslovne revije, so številne njegove jezikoslovne razprave prinašale nemške znanstvene revije. Kot učno knjigo smo tudi mi še uporabljali Sketovo slovnico, med tem pa je on že pripravil novo, modernim načelom odgovarjajočo slovnico. Takoj, ko je izšla, je obveljala kot edino merodajna učna knjiga za srednje šole. Bilo je z njegovega stališča dokaj razumljivo, da je že v eni prvih svojih ur odkril za nas nekoliko neprijetno dejstvo: „Fantje, vi pa znate vse premo slovnice.“ Tako nas je v peti šoli začel poučevati prav o osnovnih jezikovnih pravilih, v pravopisu in v izgovorjavi; npr. da ima slovensčina kar pet „e“ in tri „o“, dalje kako je treba v raznih besedah izgovarjati črko „i“, kje in kako se stavijo ločila, o pravilni rabi domačih in tujih imen. Kar zamalo se nam je zdelo, ko smo se morali petošolci znova učiti o šestih stopnjah glagolske spregatve itd. Dajal nam je za glasno branje v šoli odlomke kakega starega pisatelja, da je že izgovorjave preizkušal naše znanje. En sam napačen naglas besede, en sam napačno izgovorjeni „e“ ali „o“ je zadoščeval za nezadostno. Ko pa smo kasneje imeli priliko na podlagi njegovih razlag spoznavati, kako se pači naš jezik v časopisih in knjigah, na govorniških tribunah, in v povojnih časih še posebno v radiju, smo bili vselej veseli, da smo imeli Breznika za profesorja materinskega jezika.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Novice iz Slovenije

Šestdeset pevcev akad. pevskega zboru Tone Tomšič iz Ljubljane je maja meseca imelo enotedensko pevsko turnejo po Srbiji in Makedoniji. Peli so v Beogradu, Nišu, Ohridu in Skoplju.

Ansambl 80 članov slovenske drame iz Ljubljane je maja meseca gostoval v Beogradu s predstavami dram Luter, Fiziki, Talec in Ameriški sen.

Umrli so. V Ljubljani: Marga Belle roj. Zele, učiteljica v p., Eleonora Cerar, Katarina Zvoljenk roj. Šemrc, Ema Štibler roj. Pucelj, Minka Babnik, poslovođkinja trgov. Šumi, Anton Pance, posestnik, Jakob Izlakar, preglednik fin. kontrole v p., Frančiška Cokan roj. Vodnik, Jožefa Lovišček, Alojzija Gregorič, Fani Jesse roj. Bizilj, Nežka Glaslič roj. Trinkaus, Marija eželek, tekstilna tehničarka, Franc Osredkar, aktivni sanitetni kapetan, Marija Šajn, Ančka Kadunc, Franja Cokan, Elizabeta Butolen roj. Mlinar, Amalija Rotar roj. Šturm, vdova dentista, Frančiška Mahkovic, Igor Šarec, elektrotehniški mojster in letalec, Jožefa Resnik, posestnica, Janko Prohinar, tajnik vrhovnega sodišča v p., Josip Tršan, kroj. mojster, Ida Goleš in Franja Jerič, rezervni intendantski kapetan v Trebnjem, Janez

Košir, kmetijski tehnik v Grosupljem, Jože Štefe na Hujah, Janez Krek iz Zkobiljka, Jože Demšar, mizarški mojster v št. Vidu, Franc Savnik, avtopleskar v Brežicah, Leopold Gruden, upok. v Kranju, Pavle Škoda, avtomehanični mojster v Novem mestu, Jože Baucon, fin. preglednik v p. v Celju, Anica Masten roj. Mayer v Kranju, Katarina šivic roj. Kleindinst v Dobrem polju, Franjo Derencin, dipl. pravnik v Mariboru, Martin Pečarič, župnik v p. v Stični, Andrej Slapar, čestár v Mengšu, Anton Primožič, poštni uslužb. v p. v Kranju, Jože Mermal v Gornjem Gradu, Jožefa Brover roj. Greifoner v Rogoznici, Jože Oblak, upok. v Škofji Loki, Franc Mohar v Kočevju, Alojzija Jonko roj. Španger v Gorici, Ivana Rogelj v Vižmarjih, Egidij Erjavce, mizarški mojster v Brodu, Marija Kokalj roj. Gradič v Vojniku, Vladimir Pčeljnikov, prof. v p. v Mariboru, Alojzij Volčič, upok. v Zagorju ob Savi, Ivana Peterca roj. Jager v Hrastju, Jože Gregorič, žel. v p. v Piranu, Ivana Vahtar roj. Janežič v Topolah, Katarina Križman v Lipnici, Terezija Šepec roj. Vogrin v Brežicah, Andrej Vondina na Vrhniki in Slavko Ažman v Kropi.

rij tudi srečno družinsko ognjišče z gđc. Marijo Drnovšek, s katero se je poročil 29. septembra 1962 v farni cerkvi sv. Verene v Stačji/ZH. Oba je povezal v zakonsko zvezo g. dr. Suštar, za priči sta pa bila dr. Anton Roeger in domobranski invalid g. Edi Sešek. Zakonsko srečo je g. Žekarju ter njegovi ženi gospej Mariji dne 4. julija t. l. povečalo rojstvo hčerke-prvorojenke, ki so ji pri krstu dali ime Mojca. G. Žekarju in njegovi življenjski družici gospej Mariji iskreno čestitamo! Vsej družini želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova, ki naj jo spremlja na vseh življenjskih poteh.

Družinska sreča. V družini Alojzija Erbežnika in njegove žene ge. Anice roj. Pikec v José L. Suárez se je rodila hčerka, ki bo pri krstu dobila ime Ana Marija. — V družini Janeza Jenka in njegove žene ge. Angele roj. Rogelj v Villa Libertad so pravtako dobili hčerko. Srečnim družinam naše čestitke!

RAMOS MEJIA Planinski večer

V soboto, 20. julija, je Slov. planinsko društvo v Buenos Airesu na povabilo kulturnega oddelka Slomškovega doma priredilo planinski večer v Slomškovem domu. Brez dvoma, da zanimanje za Bariloče med našimi rojaki, posebno še mladino, narašča; to smo lahko ugotovili preteklo soboto na planinskem večeru, ko smo poslušali komentarje o diapozitivih Kaltschmidia iz Bariloške pokrajine. Ob živahni besedi g. dr. Vojka Arka, ki se je na poti v Evropo ustavil v Buenos Airesu, in slikah na platnu smo obiskali te idilične kraje, ki so jim Slovenci s svojim delom in planinskimi podvigi vtisnili svoj pečat. In marsikdo od udeležencev, ki jih je bilo nad sto, je že naredil v mislih načrt za prihodnje počitnice: v Bariloče gremo!

Prireditve je imela še drug namen. Kot znano je bil pok. škof dr. Gregorij Rožman velik prijatelj planin, in v enem od svojih obiskov v Argentini je obiskal tudi Bariloče. Temu našemu škofu-planincu v spomin so bariloški gorniki sklenili postaviti spominsko znamenje v gorah. Prostovoljni prispevki sobotne prireditve so bili namenjeni skladu za postavitev tega spomenika.

Vsi udeleženci večera so bili g. dr. Arku iz srca hvaležni, da jim je tako s svojo prepričevalno besedo kot z lepimi diapozitivi prikazal vso očarljivo lepoto bariloške planinskega sveta ter so ga ob koncu nagradili z navdušenim odobravanjem. Večer je vodil predsednik SPD Robert Petriček.

Roditeljski sestanek, ki ga je sklical krajevni šolski svet slovenskega tečaja Antona Martina Slomška v Ramos Mejia, ki šteje letos točno 100 otrok iz 49 družin, se je vršil v nedeljo, 30. junija popoldne v Slomškovem domu.

Začetek ga je predsednik krajevnega šol. sveta Franc Pergar, pozdravil vse navzoče, posebej še predavatelja dr. Vinka Brumna in referenta MO Zedinjene Slovenije Aleksandra Majhna.

Nato je dal besedo dr. Brumnu, ki je poljudno na primerih razložil namen ponika slovenskega tečaja. Utemeljeval je prav zanimivo in tehtno naslednje razloge: 1. jezik je glavni prilastek narodnosti; 2. možnost sodelovanja pri graditvi in ohranitvi družinske kulture; 4. razširjanje kulturnega obzorja in 5. znati jezik, če se vrnemo.

Po predavanju je bila živahna debata. Zatem je govoril g. Matija Lamovšek o važnosti verouka v tečajih in pomoči staršev.

Gđc. učiteljica Anica Šemrov je kot voditeljica tečaja poudarjala med drugim potrebo po še večji narodni zavesti in še večjem sodelovanju nekaterih roditeljev s slovensko šolo; navedla je nekaj ovir, ki bi se dale z lahkoto odpraviti, da bi se mogli doseči lepši učni in vzgojni uspehi, ter nakazala, kako se s primerno vzgojo budi pri otrocih narodni ponos.

Zaradi uspešnejšega dela se je krajevni šol. svet povečal za tri članice, in sicer so bile izvoljene gospe: Vladimira Brula, Marta Jelčič in Zrimšek.

Škoda, da se tega koristnega sestanka niso deležile prav vse družine!

Gđc. Renata Sušnik je med sestankom zabavala otroke z različnimi pravljicami in igrami.

Žal, da morajo v tako številnem tečaju poučevati z g. katehetom vred le tri učne moči! Zakaj težko, težko je dobiti kako pomoč za poučevanje.

SAN MARTIN

Sanmartinčani so v nedeljo, 21. julija lepo počastili spomin svojega rajnega župnika svetnika Karla Škulja. Po dopoldnani sv. maši zadušnici so obiskali njegov grob na sanmartinskem pokopališču, kjer je imel sedanji dušni pastir g. Gregor Mali na zbrane rojake lep nagovor, nato pa je molil za pokojne duše pokojnega svetnika. Odborniki založbe „Slovenska beseda“, ki jo je ustanovil in vodil pok. g. svetnik, so imeli nato kratko sejo, na kateri se je

Ignacij Breznik -- 80-letnik

Med slovenskimi demokratičnimi izseljenci na področju Vel. Bs. Airesa v Argentini je 12. julija t. l. dočakal 80-letnico življenja g. Ignacij Breznik, brat velikega slovničarja in

profesorja na škofijski gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano pok. dr. Antona Breznika. Poleg njegovih otrok in bližnjih sorodnikov, so se tega njegovega visokega življenjskega jubileja veselili tudi člani slovenske demokratične izseljenke skupnosti v Buenos Airesu, kajti jubilar je kljub svojim osemdesetim letom še vedno njen delovni član ter vse njeno delo vedno podpira.

G. Ignacij Breznik se je rodil 12. julija 1883 v Ihanu. V domačem kraju je hodil tudi v osnovno šolo. Ko je bil star 16 let, je odšel v Severno Ameriko. Trdo je delal po rudnikih in tovarnah ter se s prisluzkom čez nekaj let vrnil domov. Bil je tedaj ravno v letih, ko so fantje klicali na nabor. Kot postaven fant je bil potrjen in je vojaško sukno nosil tri leta. Po odsluženju vojaškega roka si je izbral za življenjsko družico Hribarjevo Frančiško ter si z njo ustvaril v Ihanu lepo domačijo. Z ženo sta trdo delala, da sta jo lepo uredila in razširila. Tudi v zimskih mesecih nista počivala, ampak sta hodila na Dunaj šivat slavnike. Njena smrt leta 1935 je bila zanj in za otroke zelo hud udarec.

Ob izbruhu I. svetovne vojne leta 1914 so poklicali pod orožje tudi našega jubilarja. Na raznih bojiščih je prebil vsa vojna leta ter se vrnil na domačijo šele leta 1918. Znova je v veseljem poprijel za delo na gruntu. Med domačini je užival splošen ugled, zato so mu ljudje vedno izkazovali zaupanje tudi v njegovem javnem udejstvovanju, v katero je tudi živahno posegal v katoliškem taboru. Že od mladih let je bil namreč delovni član Slovenske ljudske stranke. Na njeni listi je bil tudi izvojen za občinskega odbornika v Ihanu. Razen tega je bil blagajnik v odboru za elektrifikacijo ihanske občine, v župniji pa cerkveni ključar.

Ob izbruhu komunistične revolucije je bil odločno na strani tistih, ki so branili slovenska narodna in verska izročila, zato se je leta 1945 pred komunističnimi nasilniki umaknil s hčerkami Ljudmilo, Frido ter Anico in ostalimi

GORISKA IN PRIMORSKA

Uspeh slovenske učenke

V morskem kopališču Forte dei Marmi na italijanski rivieri pod Apuanskiimi Alpami so letos maja že sedmič priredili mednarodno otroško tekmovanje v risanju. Vsako leto razpišejo tekmovanje, na katerega je treba poslati nekaj otroških risb. Razsodišče nato pokliče na posebno tekmovanje najboljše risarje in kiparje. Razsodišče so letos sestavljali kipar Arturo Dazzi, profesor za pedagogijo rimske univerze Luigi Volpicelli, dr. Orlando Bernardi, umetnostni kritik Luciano Budigna, Arturo Cavalli, Aristide Vollucini, dr. Marsdeni predsednik ing. Anton Matičič v toplih besedah spomnil ustanovitelja „Slovenske besede“. V počastitev njegovega spomina je bilo sklenjeno, da se daruje iz društvene imovine za invalidski fond Društva protikomunističnih borcev 500 pesov in za Vincencijevo konferenco 350 pesov.

Povračilni šahovski turnir med moštvoma Društva protikomunističnih borcev in Slovenskim domom se je odigral v soboto, 13. julija, zvečer. Ob tej priložnosti je goste pozdravil kulturni referent g. prof. Zupan. Takoj nato so igralci zasedli pripravljene mize in začeli s tekmom. Med tem ko je prvi zmagovalo moštvo protikomunističnih borcev, je sedaj zmagovalo sanmartinsko moštvo. Rezultati na posameznih šahovnicah so bili naslednji: Prelog Franc : Bujas Drago 0:1, Kosančič Bogdan : Šušteršič Božo 0:1, Mehle Ivan : Pavlič Anton 1:0, Poštajner Marijan : Masič Tomaž 1:0, Benko Franc : Smersu Miha 0,5:0,5, Dolenec Vencelj : Baraga Aleksander 0:1, Skupni rezultat: Društvo protikom. borcev je dobilo 2,5 točke, San Martin pa 3,5 točke.

Kolone v San Martinu so v nedeljo, 14. julija, privabile lepo število rojakov. Vreme sicer ni bilo najlepše, toda ljudje se tega niso ustrašili in so prišli od vseh strani. Mladine se je tudi zavrtela.

Vsak teden ena

LUNA PA GORI GRE...

Luna pa gor gre,
lepo mi sveti že.

Fantje po vas gredo,
lepo zajuckajo.

Skupaj se stopijo,
lepo zapojejo.

„Kdo so pa ti ljudje,
k' jih ne poznamo nič!“

„Mi smo pa tam doma,
vsaka nas rada ima.“

Iz kraja smo takega,
zvaljamo vsakega.

K okencu pridemo,
dekljice ključemo.

Ura je polnoči,
že se domu muči.

Mežnar že dan zvoni,
nas pa domov še ni.“

sorodniki na Koroško, kjer je preživel begunska leta v taborišču Spittal ob Dravi. Od tu je leta 1949 emigriral v Argentino ter se s svojimi otroci naselil v mestu Ramos Mejia na področju Vel. Bs. Airesa, kjer živi še danes.

Na poti iz domovine v begunstvo so komunisti zajeli njegovega zeta Viktorja Hribarja, moža jubilarove hčerke Ljudmile, ter ga obsodili na do smrtno ječo. V zaporih je prebil 10 let, nato bil izpuščen na svobodo, nakar je odšel v Izseljenstvo in prišel srečno za ženo v Argentino. V domovini živita še dve Breznikovi hčerki, in sicer učiteljica Mici, katero so Nemci pregnali ob zasedbi Gorenjske iz Zirov v Srbijo in je prišla domov prepozno, da bi mogla tudi ona oditi z očetom v izseljenstvo, ter redovnica s. Vincencija, ki je pred vojno delovala v Svečini pri Mariboru. Obe hčerki živita danes v Ljubljani, ker so komunisti lepo Breznikovo domačijo v Ihanu zaplenili, nato pa prodali.

G. Ignacij Breznik je 80-letnico svojega življenja dočakal v še dobrem zdravju in polni duševni svežosti ter ob živem zanimanju za vsa dogajanja slovenske skupnosti. Zato so se pa tudi vsi veselili njegovega visokega življenjskega jubileja ter mu želeli, naj bi mu dobrotni Bog naklonil še dolgo življenje v zdravju in moči, da bi bil v veselje in srečo ne samo svojim otrokom, vnučkom in ostalim sorodnikom, ampak tudi slovenskim demokratičnim izseljencem, med katerimi uživa splošen ugled ter spoštovanje.

K 80-letnemu življenjskemu jubileju g. Ignacija Breznika čestita tudi Svob. Slovenija ter mu v imenu vseh rojakov kliče

Bog ga živi še mnogo, mnogo let!

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

VI. večer Slovenske kulturne akcije

V soboto, 20. t. m., je SKA posvetila svoj šesti večer letošnjemu jubileju sv. Cirila in Metoda. Podpredsednik dr. Tine Debeljak je v uvodnih besedah utemeljil to priključitev SKA ter nato prešel s svojim predavanjem na temo Sveta brata in Slovenci. Ni podaljal vse zgodovinske pomembnosti sv. bratov za Slovane in Vzhodno Evropo, temveč se je omejil le na medsebojno razmerje sv. bratov do Slovencev in Slovencev do njunega dela. Podčrtal je Kocljevo pomoč, ki jo je dal sv. bratoma v času, ko sta je bila najbolj potrebna in s tem rešil njuno delo za bodočnost.

Nato je podčrtal zvezo sv. bratov z

USPEH SLOVENSkih ANDINISTOV

V tkzv. zimskih šolskih počitnicah v Argentini sta brata Peter in Jurij Skvarča v družbi še dveh prijateljev in članov Buenosaireskega andinskega kluba poskušala doseči vrh gorskega grebena Cordón El Plata, ki je v daljnji okolici Mendoza. Vsi štirje andinisti so imeli že od začetka svojega podviga to smolo, da niso mogli najeti mul, potrebnih za prenos prtljage in živil do vznožja tega gorskega grebena. Zaradi tega so v zimi in snegu sami na svojih hrbtih vlačili vso prtljago. Da so prišli do vznožja gore so potrebovali 7 dni. V naslednjih dnevih sta brata Skvarča prišla tudi na 6200 m visoki vrh Cordón El Plata v južni smeri (15. t. m.). Pri povratku je vse oviral na novo zapadli sneg. In ker so bili že znatno izžepani, so močno ozebli. Vsi štirje so se v Mendoza zaleteli v sanatorij, vendar brez hujših posledic prestali te ozeblino. Jurij Skvarča in Carlos Vitone sta še v sanatoriju Mitre v Mendoza, Petra Skvarča in Augusta Mengele so pa z letalom že prepeljali v Buenos Aires.

Alozijeva proslava slovenskih šolskih otrok

Naj je bilo že po posredovanju sv. Alojzija ali kakšnega drugega nebeščana — vreme se je prejšnjo nedeljo toliko obdržalo, da so mogli slovenski otroci k Alojziji proslavi, prestavljeni zaradi slabega vremena na 14. julij ob 4 popoldne, v Slovenski hiši.

Skupna sv. maša s sv. obhajilom je imela letos poseben namen, ki ga je sporočil navzočim č. g. direktor: moliti za pokoj umrlega ljubljanskega nadškofa msgr. Vovka.

V pridigi med sv. mašo je g. direktor dal staršem in otrokom dragocen nauk, naj po zgledu sv. Alojzija skrbijo, da si sredi vsakodnevnih skrbi vzamejo čas tudi za molitev, sv. obhajilo ter verski pouk, ki je v naših razmerah združen s slovensko šolo.

Da bodo v drugem delu te proslave videli igro o siroti Jerici, so vsi otroci vedeli že od vsega začetka, ko je bila prireditve javljena. Prav zato so bili še bolj nestrpni, dokler se ni odprl oder in so zagledali v gozdni samotni tavajočo deklico. Uvodna recitacija narodne pesmi o siroti Jerici, ki je ob nežnih melodijah prihajala izza odra, je v duhu prikazala otrokom usodo tega dobrega dekletca. Za tem pa so tudi zares videli v štirih dejanjih to Jeričino pot: od iskanja zlatega jabolka za ma-

začetkom slovenske književnosti (Brižinski spomeniki) ter ostanke staroslovenskega bogoslužja pri Slovincih, ki so doslej veljali kot vnešena prvina hrvaških glagoljašev-beguncev pred Turki. Zatem je govoril o kulturi Slovencev do sv. bratov v preteklosti. Imenoval je ljubljanski glagoljski brevir z najstarejšo cerkveno molitvijo sv. bratov. Omenil oltar sv. Cirila in Metoda slovenskih romarjev v Kelmorajnu v 16. stoletju.

V nadaljnjih izjavanjih je orisal filološko zanimanje slovenskih slavistov (Kopitar, Miklošič, Oblak) in se ustavil pri Slomšku kot drugem sv. Cirilu med nami. Posebej je podčrtal pomen njegove bratovščine sv. Cirila in Metoda, ki jo je pred leti papež potrdil za ves svet. Poudaril je dalje nacionalno oporo sv. bratov pri slovenski narodni borbi v prejšnjem stoletju (Strossmayer) in nato vprašanje glagolice, ki so jo hrvaški in slovenski škofje reševali v Rimu 1905. leta. Posebej je analiziral znanstveno delo prof. dr. Grivca, ki je v mnogih pogledih odkril veličino in pomen dela sv. bratov tako s teološkega, kakor s književnega stališča. Po razpravi prof. Miklavčiča je povzel trditve, da je glagoljsko bogoslužje bilo živo po vsej Sloveniji še do 16. stoletja kot avtohtona slovenska dediščina sv. bratov. Vrh češenja Slovencev sv. Cirila in Metoda pa se je pokazal v tem, da je prvi nadškof msgr. Vovk izbral sv. brata za zavetnika ljubljanske nadškofije.

Končno se je predavatelj spomnil smrti prof. dr. Grivca in nadškofa Vovka. S tem je povezal drugi del, ki je ponazoril zgodovinski dogodek ustoličenja pok. msgr. Vovka za prvega ljubljanskega nadškofa.

Osebnosti

Kot znano, živi v Švici domobranski invalid g. Martin Žekar, katerega Pričevanje v Zbožniku-Koledarju Svobodne Slovenije vzbuja splošno pozornost in zanimanje. V Švici si je g. Žekar ustva-

čeho, dekljinega srečanja z dobrimi vilami in palčki ter sprejema pri njihovem kralju do izročitve zlatega jabolka mačehi, njene kazni za zlo in, končno, do snidenja Jeričinega z materjo in odhoda v nebo.

Dejanja so potekala v tako tekoči naravi razgibanosti in tako jasnim in lepem govornem podajanju, da so mogli z večjimi otroki in odraslimi slediti s polnim užitkom tudi najmlajši. Zato pa tudi končni aplavz ni prenehal, dokler se niso na odru ponovno pokazali vsi igralci: glavna igralka Jerica z mačeho, očetom, polsestro in polbratcem, vile in palčki s kraljem, Jeričina mati in angelčki. Pogrešili pa smo med njimi tudi nje, ki so prispevali k uspehu s sodelovanjem za odrom, zlasti nju, ki sta v spretni režiji vtisnili igri dušo — go. Zdenko in g. Lovra Jana. S tem pa smo izrazili tudi vse: šolski tečaj v Slovenski vasi, ki je z igro nastopil, s svojim učiteljstvom in krogom sodelujočih pomeni — delo požrtvovalnosti, uspeh. To smo pred igro pričakovali in tega smo bili tudi deležni.

Po prireditvi je mladinski referent g. nadzornik Majhen vse sodelujoče povabil k prigrizku, jim čestital k uspehu, in se jim zahvalil za trud, posebej pa še za dar — poklonitev prostovoljnih prispevkov Slovenski hiši. mb.

